



# Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi

*Uluslararası Hakemli Dergi/  
International Peer-Reviewed Journal*



<http://www.tissejournal.net>

ISSN: 2757-5748

<http://www.sosbilder.org>

## Examining Atatürk's "Address to Turkish Youth" in Terms of Values\*

*Ahmet NALÇACI*

*Bayram TAY*

*Seda ESKİKANBUR*

### Abstract

There are various sources that contribute to the connection between the past and the present. Of these sources, Atatürk's Address to Turkish Youth, which has always kept its freshness, is quite important. This address has been and will be the guide of the Turkish youth that have grown and will grow up. It is important to determine the values in Atatürk's Address to Turkish Youth. Because values have an effect that directs the behavior of individuals. In this context, we aimed to determine the values in the Address to Youth. Qualitative research model was adopted in the research. Mustafa Kemal Atatürk's Address to Youth was discussed and tried to be understood within the framework of values education. In this respect, the document analysis technique is utilized, with Address to the Youth taken as a document and used in the research. MAXQDA 12 program was used to analyze the data of the study. According to the document analysis, it is seen that the Address to Youth include the basic values of responsibility, independence, patriotism and righteousness. It can be suggested that the Address to Youth can be used especially for acquiring the value of responsibility.

### Keywords:

Ataturk's "Address to Turkish Youth", values, values education,

### DOI

:

**Received** : 03.04.2019

**Revised** : 07.08.2019

**Accepted** : 12.10.2019

**Published** : 21.12.2019

**Corresponding Author:** Ahmet Nalçacı, Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Faculty of Education, Turkey, ahmetnalçaci@ksu.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0002-7821-7504>

Bayram Tay, Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran University, Faculty of Education, Turkey, bayramtay@ahievran.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0003-2466-1527>

Seda Eskikanbur, Master Student, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Graduate School of Social Sciences, Turkey, sedaeskikanbur@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0001-5968-1013>

\*This study was prepared from the study presented as an oral presentation in USBES 2019.

**Cite this article as:** Nalçacı, A., Tay, B. & Eskikanbur, S. (2019). Examining Atatürk's "Address to Turkish Youth" in terms of values. *The Journal of International Social Studies Education*, 1(1), 1-15.

## **Extended Summary**

### **Introduction**

Values have a distinct feature of shaping the individuals' behaviors and attitudes. In every situation, individuals structure their emotions, attitudes and behaviors according to the values that they have. In the literature of social studies education, there are various studies aiming individuals' attainment of values. Some of these studies review the use of literary works for attainment of values.

The relationship between social studies and literature is an up-to-date issue but it has also been present in vocational literature for a long time. The number of social studies educators who admit that literary works have a significant contribution to social studies education is on the rise (McGowan and Guzzetti, 2003). Using literary works such as Atatürk's Address to the Turkish Youth for teaching values will not only keep these works' spirit alive but it can also help young generations keep their connection with their past.

Atatürk included the Address to the Turkish Youth in his famous Nutuk (the Speech). In the Speech, Atatürk speaks about the unprecedented fight of the Turkish nation at home and abroad for independence and becoming a modern civilization, which started when he went to Samsun in 1919 and lasted until 1927. At the end of the Speech, he entrusts the Turkish Republic, which he regards as his greatest work, to the Turkish youth (Gedik, Orhan and Özkoyuncu, 2014). The most meaningful document proving the superior value that Atatürk attached to the Turkish youth is undoubtedly his speech that begins with "The Turkish Youth!". It is not possible to find another leader who had such a sense of full trust in his youth (Oğuzkan, 1980).

In his Address to the Turkish Youth, which can be regarded as his testament, Atatürk spoke about the importance of this entrustment. It is an entrustment that is acquired paying high prices as a result of an honorable and dignified struggle for the homeland. Atatürk's Address to the Turkish Youth is a cultural, political, historical and national legacy which sheds light on the struggle for existence of the Turkish nation to get rid of the unprecedented crisis that it recently experienced. In his speech, Atatürk warns and advises the youth, the future of the Turkish nation, in order to not repeat the troubles experienced in the past (Varışoğlu and Sevim, 2013). This study, in order to determine the values covered in these advices, aims to review the values emphasized in Atatürk's Address to the Turkish Youth. Within the scope of this main aim, an answer to the following question has been sought: "Which values are addressed in the Address to Turkish the Youth?"

### **Methods**

This study that aims to identify the values in Atatürk's Address to the Turkish Youth is a qualitative research. Qualitative research can be defined as a research method that uses qualitative data collection methods such as observations, interviews and document analysis, and follows a qualitative process to review perceptions and events in a realistic and integrative way in their natural setting (Yıldırım, 1999). This research is carried out in accordance with document review process as the data used are obtained with document analysis.

O'leary suggests (2004) document review process be carried out in 6 stages: planning, gathering, reviewing, think/improve and data analysis (as cited in Özkan, 2019).

Planning was made in the first stage of the research. The aim of the research and the documents, in accordance with this aim, were determined in the planning stage. The document is the

text of the speech that Mustafa Kemal Atatürk made on 20th October 1927 and that he included in the last part of the Speech. No ethical approval is required for this text as it is attributed to the Turkish youth. No document sampling is used in this study since there is only one document used. The second stage of the study is gathering. Five documents have been obtained in this stage. This stage dealt with the authenticity of the documents. According to Bowen (2009) images and text in documents should be recorded independently from the researcher. In this context, the Address to the Turkish Youth is extracted from 9<sup>th</sup> published edition of the Speech (2019). Third, fourth and fifth stages are review, questioning and think/improve, respectively. In these stages, firstly the validity and reliability of the document is reviewed. The validity and reliability is confirmed. However, the content of the document is analyzed several times with literature review method in order to explore its content. The data analysis stage of the study began after the working plan is improved in the light of the data obtained from the literature review.

In data analysis stage, the documents should be analyzed in a systematic and comparative way (Yıldırım and Şimşek, 2011, s. 196). For this purpose, the document is analyzed in accordance with the identified problem line by line and comparing with each other on MAXQDA 12 and Nvivo 10 softwares. During the analysis, categories are created. In this regard, an open approach is used to improve the categories. The categories formed for the research problem by reading each line of the Address to the Turkish Youth are responsibility, independence, patriotism, courage, self-confidence, freedom, honesty, martyrdom and nationalism. The data are presented in the form of tables and figures prepared on MAXQDA 12 and NVivo 10 softwares, and the comments made by the researchers are supported with the quotations from the documents.

### **Results**

9 values are identified in the Address to the Turkish Youth. It is seen that the “responsibility” value is repeated 7 times in the Address to the Turkish Youth. These values are followed by the values of “independence” repeated 6 times, “patriotism” repeated 4 times, “self-confidence” and “courage” each repeated 3 times, “freedom”, “honesty” and “martyrdom” each repeated twice and “nationalism” repeated once in the Address to the Turkish Youth.

### **Discussion and Conclusion**

The values that make the Turkish nation a nation are transferred from past to the present in different ways. The Address to the Turkish Youth is a valuable resource that should be used to transfer the values to the individuals. According to the findings, there are nine values used in the Address to the Turkish Youth. These values are responsibility, independence, patriotism, self-confidence, courage, freedom, honesty, martyrdom and nationalism. The fact that honesty, self-confidence, responsibility and patriotism identified among the 10 root values in the Curriculum Revision and Development works of Head Council of Education and Morality in 2017 were also used in the Address to the Turkish Youth is interesting.

The “responsibility” value among these are repeated seven times in the Address to the Turkish Youth. In his speech to the youth, by reminding their responsibilities and duties, Atatürk states that it is highly necessary to be alert to the foreign and domestic enemies and to be careful for not being deceived by them. It is found that independence is repeated six times while freedom is repeated twice. There are some concepts that became an ambition and an aspiration for Atatürk. “Freedom” or in other

words “independence” was his main ambition. If he were asked “What is worth living?” or “What is worth dying?”, without thinking and hesitating, he would certainly say “independence” (Sönmez, 2006). Akif’s following verse is one of the best examples of expressing that Turks have lived freely during all periods of history:

“I have been free since the beginning and forever will be so. What madman shall put me in chains! I defy the very idea!” The Address to the Turkish Youth brings the concepts of "independence" and "republic" to the forefront and aims to imprint in the minds of the young generations that independence and will of our nation is above everything (Arslan and Orhan, 2012).

It is found that patriotism value is repeated four times. In their studies, Beldağ and Nalçacı (2015) concluded that patriotism is on the top of list of the values that should be given to the people of a country. Atatürk’s personal characteristics such as his love for his country, leadership and farsightedness are among the basic features that should be emphasized. His great efforts during both the War of Independence and Foundation of the Turkish Republic are great examples for the next generations.

Values of self-confidence and courage are repeated three times while martyrdom is repeated twice. The values that individuals have are unique resources for them to overcome the problems they encounter (Dilmaç, Deniz and Deniz, 2009). Nations have always had distinct values that they never quit even during hard times such as calamities and crisis. These values are the building blocks that make people a nation (Çetin, 2015). Thanks to the values it has, the Turkish nation has succeeded to overcome the problems that it had during different periods of history. Every individual in the Turkish nation has always enshrined the homeland and voluntarily become a martyr without hesitation.

It is found that honesty value is repeated twice. With regards to values education, honesty is one of the basic concepts that should be taught (Yalnız and Yıkılmaz, 2018). Patriotism is used once. Patriotism, a basic principle put forward by Atatürk, has always been a key element that united and integrated the Turkish nation against all kinds of dangers. This principle has helped to prevent probable fights and to sustain the peace of the nation (Uca, 2017).

### **Recommendations**

As a result of the review, it is concluded that four of the nine values which were mentioned in the Address to the Turkish Youth are among the root values. According to this finding, the fact that the Address to the Youth which was penned in 1927 spoke about four of the ten root values that were included in Social Studies program updated in 2018 is quite interesting. The Address to the Youth can be used as a literary resource for values education. The use of it should not be limited to just getting it to be memorized at a certain class level, every word and every phrase in it should be internalized by analyzing semantically. Thus, an awareness can be created in students about the Address to the Turkish Youth. Especially in terms of teaching responsibility, independence and patriotism values, the Address to Turkish Youth is a rich resource.



# Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi

(Uluslararası Hakemli Dergi/  
International Peer-Reviewed Journal)



<http://www.tissejournal.net>

ISSN:

<http://www.sosbilder.org>

## Gençliğe Hitabenin Değerler Açısından İncelenmesi\*

*Ahmet NALÇACI*

*Bayram TAY*

*Seda ESKİKANBUR*

### Özet

Geçmişle günümüz arasında bağ kurmaya katkı sağlayan farklı kaynaklar bulunmaktadır. Bu kaynaklar arasında her zaman güncelliğini koruyan Atatürk'ün Gençliğe Hitabe'si oldukça önemlidir. Bu eser, yetişen ve yetişecek her Türk gencinin rehberi olmuş ve olmaya devam edecektir. Edebi ve tarihi açıdan çok önemli olan Gençliğe Hitabe geçmiş ve geleceğe yönelik oldukça kapsamlı bilgiler içermektedir. Bu bağlamda Atatürk'ün Gençliğe Hitabe'sinde yer alan değerlerin belirlenmesi önemlidir. Çünkü değerlerin bireylerin davranışlarına yön veren bir etkisi vardır. Bu kapsamda araştırmada Gençliğe Hitabe'de yer alan değerlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma modeli benimsenmiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi sosyal bilgiler eğitimi değerleri çerçevesinde ele alınmış ve anlamaya çalışılmıştır. Çalışmada doküman çözümleme tekniğinden yararlanılarak Gençliğe Hitabe bir doküman olarak değerlendirilmiş ve araştırmada kullanılmıştır. Araştırmanın verilerinin analizinde MAXQDA 12 programından yararlanılmıştır. Doküman incelemesine göre Gençliğe Hitabe'de başta sorumluluk olmak üzere bağımsızlık, vatanseverlik ve doğruluk gibi değerlerin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu özelliklerden hareketle Gençliğe Hitabe'nin özellikle sorumluluk değerinin kazandırılmasında kullanılması önerilebilir.

### Anahtar Kelimeler:

### DOI

:

Gençliğe Hitabe, değerler,  
değerler eğitimi

### Yükleme

:

03.04.2019

### Düzeltilme

:

07.08.2019

### Kabul

:

12.10.2019

### Yayınlama

:

21.12.2019

**Sorumlu Yazar:** Ahmet Nalçacı, Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye, ahmetnalçaci@ksu.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0002-7821-7504>

Bayram Tay, Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye, bayramtay@ahievran.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0003-2466-1527>

Seda Eskikanbur, Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye, sedaeskikanbur@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0001-5968-1013>

\*Bu çalışma, USBES 2019'da sözlü bildiri olarak sunulan çalışmadan geliştirilerek hazırlanmıştır.

**Atif için:** Nalçacı, A., Tay, B. & Eskikanbur, S. (2019). Gençliğe Hitabe'nin değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi (TISSE)*, 1(1), 1-15.

## **Giriş**

Değerler bireylerin davranışlarını ve tutumlarını biçimlendirici özelliğe sahiptir. Bireyler yaşamlarında ne ile karşılaşılırsa karşılaşsınlar duygularını, tutumlarını ve davranışlarını sahip oldukları değerlere göre şekillendirirler.

Değerlerin yaşam içinde çok sayıda işlevinden de söz etmek gerekir. Bir bakıma insan davranışlarını anlamlandırmanın yolu değerlerden geçmektedir. Bunun en önemli gerekçesi, insan davranışlarını bir takım değerlere dayanarak gerçekleşmesindedir (Güçlü, 2015, s. 721). İnsan davranışlarının belirlenmesi ve yönlendirilmesi konusunda toplumsal yaşamda önemli roller üstlenen değerlerin sosyal hayatın içerisinde yerine getirdikleri çeşitli işlevleri de vardır (Genç, 2019, s. 8).

Değerler eğitimi, geniş anlamda; ahlaki, kültürel, ruhsal, evrensel ve bireysel değerlere yönelik duyarlılık geliştirmeyi, bunları içselleştirmeyi ve davranış haline getirmeyi amaçlamaktadır (Kaya ve Taşkın, 2016, s. 133). Karakter gelişiminde, bireyin toplum içindeki yerini anlamasında, toplumun devamını sağlamada, toplumsal birliği desteklemede, toplumdaki değerler sistemini pekiştirmede ve toplumun kalkınmasına katkı sunmada değerler eğitiminin önemli işlevler taşıdıklarını belirtmektedirler (Balcı ve Yanpar-Yelken, 2010, s. 88).

Değerler, bireylerin hayatlarında işaret levhaları gibidir. Tehlikeli eğimlerde, kaygan zeminlerde bireylerde hazır bulunuşluk oluşturup yol gösterirler. Değerler göz ardı edilerek yaşanıldığında olumsuzlukların yaşanılması kaçınılmazdır. Bununla birlikte değerler, kişinin varlık sebebinin farkında olmasını, yakın ve uzak çevresinde gelişen olayları, durumları anlamlandırmasını, değerlendirmede ölçütler oluşturmasını sağlar (Aydın ve Akyol-Gürler, 2012, s. 6). Toplumsal yaşamda görülen bazı aksaklıkları gidererek söz konusu yaşamın makul ölçülerde seyrini sağlamak için bir kısım değerlerin genç bireylere kazandırılmasına daha fazla önem verilmektedir (Ekşi ve Katılmış, 2016, s. 53). Sosyal bilgiler eğitimi alinyazında değerlerin bireylere kazandırılması için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar içerisinde değerlerin kazandırılmasında edebî eserlerin kullanılmasını ele alan çalışmalarda bulunmaktadır.

Sosyal bilgiler-edebiyat ilişkisi güncel bir konu olmakla birlikte, mesleki literatürde çok eskiden beri var olan bir konudur. Gittikçe çoğalan bir oranda sosyal bilgiler eğitimcileri, edebî çalışmaların alanın öğretimine önemli katkılarının olduğunu kabul etmeye başlamışlardır (McGowan ve Guzetti, 2003, s. 36). Dünya'nın çoğu ülkesinin eğitim programlarında edebiyat ve sosyal bilgiler arasındaki kuvvetli bağ vurgulanmakta, bununla da kalmayıp ders kitaplarına yayıncılar tarafından edebî parçalardan örnekler de konulmaktadır (Çepni, Kılcan ve Palaz, 2019, s. 636). Edebî eserlerin, öğretim ortamında etkili bir şekilde kullanılması öğrencilerin anlama, yorumlama, analiz yapma, farklı bakış açılarını görme, empati kurma becerilerini geliştirmektedir. Ayrıca bu metinler sayesinde öğrenciler, millî ve evrensel değerleri de kazanmaktadırlar (Beldağ ve Aktaş, 2016, s. 955). Dilin en iyi ve etkili şekilde kullanıldığı edebî eserler, bir taraftan toplumun kültürel değerlerini yansıtırken, diğer taraftan insanın duygularına hitap ederek onların gelişmesine aracılık eder (Demir ve Açık, 2011, s. 57).

Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının uygulanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar arasında Sosyal Bilgiler dersinin edebî ürünlerle desteklenmesi belirtilmiştir (MEB, 2018, s. 10). Gençliğe hitabe gibi edebî nitelikleri olan ürünlerin kullanılarak değerlerin kazandırılmasına bağlı

olarak hem bu eserlerin güncelliğini koruması hem de yetişen neslin geçmişi ile bağıını korumasına katkılar sağlayabilir.

Atatürk, Gençliğe Hitabe'ye Nutuk adlı eserinde yer vermiştir. Bu eserde Samsun'a çıktığı yıl olan 1919'dan 1927'ye kadar geçen sürede Türk milletinin bağımsızlık ve uygar bir medeniyet olma yolunda içte ve dışta verdiği eşsiz mücadelelerden söz etmiş, Nutuk'un sonunda en büyük eserim dediği Türk Cumhuriyeti'ni, Türk gençliğine emanet etmiştir (Gedik, Orhan ve Özkoyuncu, 2014, s. 717). Atatürk'ün Türk gençliğine verdiği üstün değeri kanıtlayan en anlamlı belge, hiç şüphesiz "Ey Türk Gençliği" diye başlayan hitabesidir. Tarihte gençliğine böylesine engin bir güven duygusu beslemiş olan bir başka öndere rastlamak mümkün değildir (Oğuzkan, 1980, s. 41).

Atatürk, hayatı boyunca peşinde koşup gerçekleştirdiği, ömrüne bedel değerdeki muvaffakiyetlerini ve başta cumhuriyet olmak üzere tahakkuk ettirdiği kurumların, fikir bazındaki idari geleneğin korunması, sürdürülmesi ve hatta geliştirilmesi görevini, Türk Gençliğine vermiştir (Sönmez, 2006, 44). Gençliğin sahip olduğu değerlerin neler olduğu, bunların içteki ve dıştaki düşmanlara karşı nasıl savunulması gerektiği, bizzat bu değerlerin kazandırılmasında birinci derecede pay sahibi olan Atatürk tarafından belirtilmiştir (Arslan ve Orhan, 2012, s. 78).

Atatürk, bir vasiyetname olarak da görülebilecek Gençliğe Hitabesi'nde Türk gençliğine bıraktığı emanetin önemini dile getirmektedir. Bırakılan bu emanet, ortaya konulan onurlu vatan mücadelesinin sonucunda büyük bedellerle kazanılmış bir emanettir. Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi Türk milletinin yakın zamanda yaşamış olduğu tarihî buhrandan kurtulmak için verdiği var olma mücadelesine ışık tutan kültürel, siyasi, tarihî ve millî bir servettir. Atatürk bu hitabıyla geçmişte yaşanan sıkıntıların bir daha tekrar etmemesi için Türk milletinin istikbali olan gençlere hayati öğütlerde bulunmuştur (Varışoğlu ve Sevim, 2013, s. 47-48). Bu öğütlerin içerisinde yer alan değerlerin belirlenmesi için çalışmada, Atatürk'ün Gençliğe Hitabe'sinde yer alan ifadeler incelenerek vurgulanan değerlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda "Gençliğe Hitabede hangi değerler ifade edilmektedir?" sorusuna yanıt aranmıştır.

### Yöntem

Gençliğe Hitebede değerlerin betimlenmeye çalışıldığı bu araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma kavramı, bir şemsiye kavram olarak kullanılmakta ve bu şemsiye altında birçok kavramın değişik disiplinlerle yakından ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Etnografi, antropoloji, durumsal araştırma, yorumlayıcı araştırma, aksiyon araştırması, doğal araştırma, tanımlayıcı araştırma, teori geliştirme, içerik analizi bu kavramlardan bazılarıdır. Tüm bu kavramlar araştırma deseni ve analiz teknikleri açılarından birbirlerine benzer yapılara sahip olduğu için, 'nitel araştırma' bu kavramları içine alan genel bir kavram olarak kabul edilebilir. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım, 1999, s. 9-10). Bu araştırmada veriler doküman analizi yoluyla elde edildiğinden araştırma doküman inceleme süreci dikkate alınarak yürütülmüştür.

O'leary (2004) doküman inceleme sürecini planlama, toplama, gözden geçirme, sorgulama, düşün/iyileştir ve veri analizi olmak üzere altı adımda yapılmasını önermektedir (akt. Özkan, 2019, s. 5).

Araştırmanın birinci adımında planlama yapılmıştır. Bu planlamada araştırmanın amacı belirlenmiş ve bu amaç çerçevesinde doküman tespiti yapılmıştır. Doküman, Mustafa Kemal Atatürk tarafından Nutuk'un son bölümünde 20 Ekim 1927'deki söylemini içeren metindir. Bu metin, Türk Gençliğine mal edilen bir eser olduğu için etik onay izni gerekmemektedir. Araştırmada tek bir doküman kullanılacağından herhangi bir örnekleme yoluna gidilmemiştir.

Araştırmanın ikinci adımını toplama aşaması oluşturmaktadır. Bu aşamada dokümana ulaşılmıştır. Bu adımda dokümanın orijinalliği ele alınmıştır. Bowen (2009)'e göre dokümanlar araştırmacıdan bağımsız olarak kaydedilmiş görüntü ve metinleri içermelidir. Bu bağlamda Gençliğe Hitabe, Nutuk'un 2019 (s. 755) yılında basılan 9. baskısından alınmıştır.

Üçüncü, dördüncü ve beşinci adımlar gözden geçirme, sorgulama ve düşün/iyileştir adımlarıdır. Bu adımlarda önce dokümanın geçerliliği ve güvenilirliği gözden geçirilmiştir. Dokümanın hem geçerli hem de güvenilir olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte dokümanın içeriği keşfedilmeye çalışılmış ve literatür incelemeleri yoluyla doküman içeriği tekrar tekrar gözden geçirilmiştir. Literatür incelemeleri yoluyla elde edilen bilgiler ışığında çalışma planı iyileştirilerek çalışmanın verilerinin analizi adımına geçilmiştir.

Verilerinin analizi aşamasında dokümanların belirli bir sistem içinde ve birbirleriyle karşılaştırmalı olarak çözümlenmesi gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 196). Bu amaçla doküman MAXQDA 12 ve NVivo 10 programları ile satır satır ve birbirleriyle karşılaştırmalı olarak belirlenen probleme göre incelenmiştir. Bu incelemede kategoriler oluşturulmuştur. Bu bağlamda kategorilerin geliştirilmesinde açık yaklaşım kullanılmıştır. Kategorileri belirlemede, kategorilerin önceden saptanmadığı, mesaj öğelerinin ele alınıp gözden geçirilerek kategorilerin belirlenmesine açık yaklaşım denilmektedir (Bilgin, 2006, s. 14). Araştırmanın problemine yönelik olarak Gençliğe Hitabenin her bir satırı tekrar tekrar okunarak oluşturulan kategoriler aşağıdaki gibidir:

1. Sorumluluk,
2. Bağımsızlık,
3. Vatanseverlik,
4. Cesaret,
5. Özgüven,
6. Özgürlük,
7. Dürüstlük,
8. Şehitlik,
9. Milliyetçilik.

Açık yaklaşım ile oluşturulan yukarıdaki kategorilerin belirlenmesinde araştırmacılar ayrı ayrı kategori oluşturmuşlar ve her birim üzerinde araştırmacıların oluşturduğu analiz birimlerine ait kategoriler kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek kategorilerin güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) formülü (Güvenirlik=görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı) kullanılarak hesaplanmıştır. Her bir kategoriye ait işlemler aşağıdaki tabloda verilmiştir.



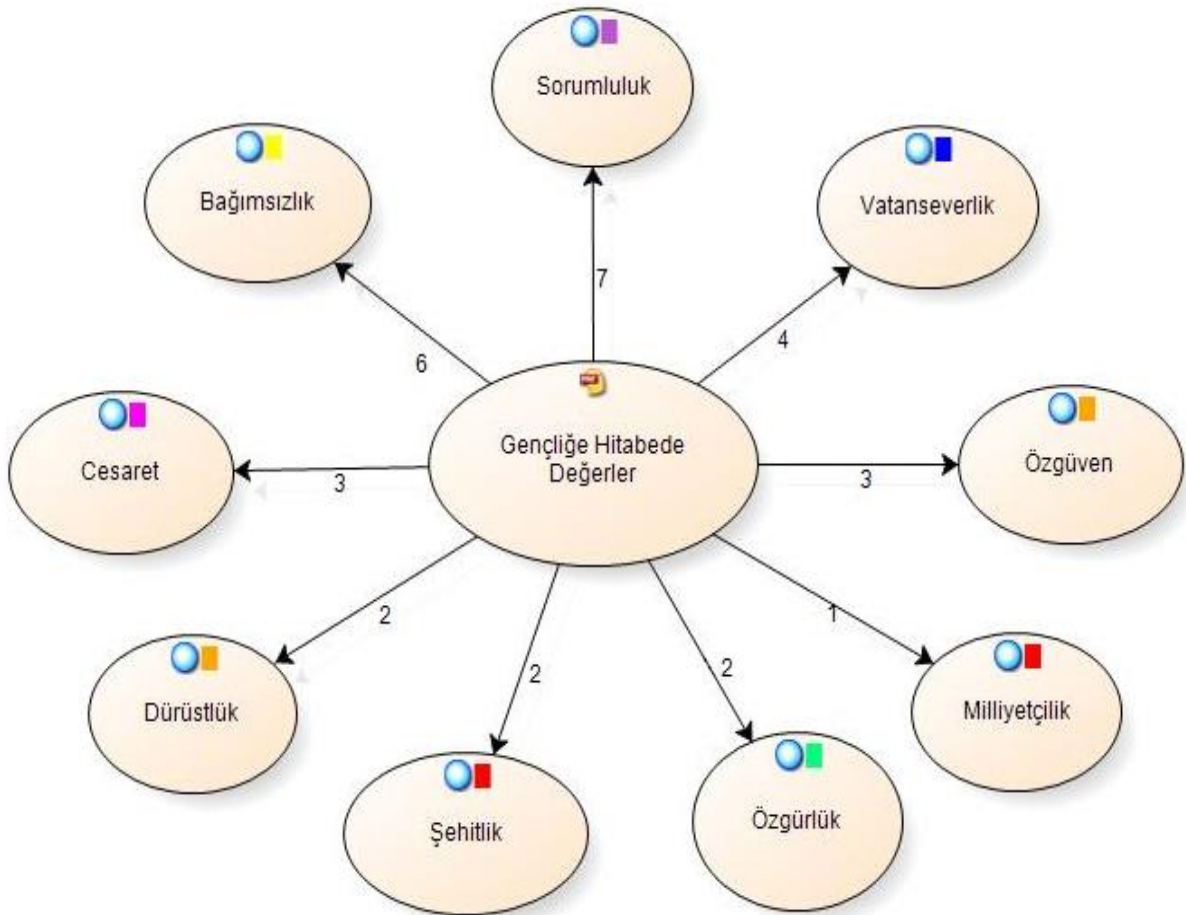
Tablo 1. Her bir kategoriye ait işlemler

	Oluşturulan Kategori Sayıları			Yapılan İşlem	Kategorilerin güvenilirlik katsayısı
	Birinci Araştırmacı	İkinci Araştırmacı	Üçüncü Araştırmacı		
Gençliğe Hitabe	9	9	10	1 kategori üzerinde uzlaşıldı	0,90

Tablodan elde edilen uyum katsayısı (0,90) kategorilerin yüksek güvenilirlikte kullanılabilceğini göstermektedir. Oluşturulan bu kategoriler yoluyla Gençliğe Hitabenin her bir satırındaki verileri anlama ve veriyi analiz etme aşamasına geçilmiş yani bu aşamayı verilerin frekanslarının nicel olarak belirlenmesi oluşturmuştur. Bu aşamada problem, oluşturulan kategoriler yoluyla analiz edilmiştir. Bu adımda MAXQDA 12 ve NVivo 10 programları eş zamanlı olarak kullanılarak kategorilerin frekansları nicel olarak belirlenmiş ve kategoriler arası ilişkiler bulunmaya çalışılmıştır. Yine MAXQDA 12 ve NVivo 10 programları ile veriler tablo ve şekiller yoluyla sunulmuş ve araştırmacılar tarafından yapılan yorumları desteklemek amacıyla dokümandan örnek alıntılara yer verilmiştir.

### Bulgular


























#### 1. Gençliğe Hitabede hangi değerler ifade edilmektedir? Alt Problemine Yönelik Bulgular



Şekil 1. Gençliğe Hitabede yer alan değerler

Şekil 1'e göre Gençliğe Hitabede 9 değer tespit edilmiştir. Bu değerlerden “sorumluluk” değerinin Gençliğe Hitabede 7 kez yer aldığı görülmektedir. Bu değerleri “bağımsızlık” değeri 6 kez ile takip ederken, “vatanseverlik” değeri 4 kez, “özgüven” ve “cesaret” değerleri 3'er kez, “özgürlük”, “dürüstlük” ve “şehitlik” değerleri 2'ser kez ve “milliyetçilik” değeri 1 kez ile Gençliğe Hitabede yer alan değerler olmuştur.

Tablo 2. Gençliğe Hitabede değerlerin geçtiği yerler

<p>Sorumluluk </p> <p>Sorumluluk </p> <p>Sorumluluk </p> <p>Sorumluluk </p> <p>Sorumluluk </p> <p>Sorumluluk </p> <p>Sorumluluk </p> <p>Sorumluluk </p> <p>Sorumluluk </p>	<p><b>ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ</b></p> <p>Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, <b>Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyet'ini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.</b> Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. <b>Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir.</b> İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. <b>Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin!</b> Bu imkân ve şerait, çok nâmûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir. Ey Türk istikbalinin evlâdı! <b>İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır!</b> Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!</p> <p style="text-align: right;"><b>MUSTAFA KEMAL ATATÜRK / 20 EKİM 1927</b></p>
<p>Bağımsızlık </p> <p>Bağımsızlık </p> <p>Bağımsızlık </p> <p>Bağımsızlık </p> <p>Bağımsızlık </p> <p>Bağımsızlık </p> <p>Bağımsızlık </p> <p>Bağımsızlık </p> <p>Bağımsızlık </p>	<p><b>ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ</b></p> <p>Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, <b>Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyet'ini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.</b> Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, <b>istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin!</b> Bu imkân ve şerait, çok nâmûsait bir mahiyette tezahür edebilir. <b>İstiklâl ve cumhuriyetine</b> kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. <b>Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir.</b> Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir. Ey Türk istikbalinin evlâdı! <b>İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır!</b> Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!</p> <p style="text-align: right;"><b>MUSTAFA KEMAL ATATÜRK / 20 EKİM 1927</b></p>
<p>Vatanseverlik </p> <p>Vatanseverlik </p> <p>Vatanseverlik </p> <p>Vatanseverlik </p>	<p><b>ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ</b></p> <p>Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, <b>Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyet'ini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.</b> Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, <b>istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin!</b> Bu imkân ve şerait, çok nâmûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. <b>Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir.</b> Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir. Ey Türk istikbalinin evlâdı! <b>İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır!</b> Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!</p> <p style="text-align: right;"><b>MUSTAFA KEMAL ATATÜRK / 20 EKİM 1927</b></p>
<p>Özgüven </p> <p>Özgüven </p> <p>Özgüven </p>	<p><b>ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ</b></p> <p>Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, <b>Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyet'ini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.</b> Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, <b>vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin!</b> Bu imkân ve şerait, çok nâmûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. <b>Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.</b> Ey Türk istikbalinin evlâdı! <b>İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır!</b> <b>Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!</b></p> <p style="text-align: right;"><b>MUSTAFA KEMAL ATATÜRK / 20 EKİM 1927</b></p>

Cesaret

Cesaret  
Cesaret**ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ**

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyet'ini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün ordular dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir. Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK / 20 EKİM 1927

Şehitlik  
Şehitlik**ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ**

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyet'ini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün ordular dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir. Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK / 20 EKİM 1927

Dürüstlük  
Dürüstlük**ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ**

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyet'ini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün ordular dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir. Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK / 20 EKİM 1927

Özgürlük

Özgürlük

**ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ**

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyet'ini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün ordular dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir. Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK / 20 EKİM 1927

Milliyetçilik

**ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ**

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyet'ini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün ordular dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir. Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK / 20 EKİM 1927

## **Sonuç ve Tartışma**

Atatürk, Gençliğe Hitabe’de Osmanlı Devleti’nin Birinci Dünya Savaşı’ndaki mağlubiyetiyle birlikte ortaya çıkan karanlık manzaradan bahsetmektedir. Bu karanlık günlere gönderme yapan Atatürk, karanlığın Türk milletinden alınan güçle aydınlığa dönüştürüldüğünü, bu aydınlığın sürekli kalmasını sağlayacak gücün de Türk gençliği olduğunu belirtmektedir (Varışoğlu ve Sevim, 2013, s. 48). Her birey, milletin doğuşunu, geçirdiği evrimleri, eski ve yeni ideallerini öğrenmek zorundadır. Ancak bu suretle, o birey, milletin geçmişte ve şimdiki bütün fedakarlıklarını, evriminin her safhasında attığı atılımları, yarattığı idealleri yakından görür ve ancak bu şekilde milletine sarsılmaz bağlarla bağlı olduğunu hisseder (Sungu, 2002).

Türk milletini millet yapan değerler geçmişten günümüze aktarılması farklı şekillerde sağlanmaktadır. Gençliğe Hitabe de bireylere değerlerin kazandırılmasında kullanılması gereken edebi bir eserdir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre Gençliğe Hitabede dokuz değer olduğu tespit edilmiştir. Bu değerler; sorumluluk, bağımsızlık, vatanseverlik, özgüven, cesaret, özgürlük, dürüstlük, şehitlik ve milliyetçilik değeridir. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 2017’de Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmaları kapsamında belirlenen 10 kök değerden dürüstlük, öz denetim, sorumluluk ve vatanseverlik değerlerinin Gençliğe Hitabe’de yer alması dikkat çekicidir. Tay ve Yıldırım (2009) yaptıkları araştırmada sosyal bilgiler programında yer alan değerlerin önem sırasına göre sıralanmasında; vatanseverlik, dürüstlük, aile birliğine önem verme, sorumluluk ve çalışkanlık değerleri olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Bu değerlerden “sorumluluk” değerinin Gençliğe Hitabede yedi kez yer aldığı tespit edilmiştir. Atatürk gençliğe seslenirken öncelikli olarak gençliğe görev ve sorumluluklarını hatırlatarak; gerek içteki gerekse dışardaki düşmanlara karşı sürekli uyanık olunması ve onlara aldanılmaması hususunda dikkatli olunması gerektiğini belirtmektedir. Sezer ve Çoban (2016) araştırmalarında göze çarpan en önemli sonuç olarak öğrencilerin kamusal (vatandaşlık) sorumluluk boyutunda devlete karşı sorumluluklarının farkında olmadığı sonucudur. Sosyal Bilgiler ile Demokrasi ve İnsan Hakları derslerinin ortaokul öğrencilerine devlete karşı sorumluluklarını kazandırmada yetersiz kaldığını tespit edilmiştir. Sorumluluk değeri bireylerin yaşantısında etkili bir şekilde rehberlik eder. Ailede kazandırılmaya başlanan değerlerin eğitim kurumlarında pekiştirilmesi ve içselleştirmesine bağlı olarak sorumluluk sahibi bireyler yetiştirilebilir. Bireylerin sorumluluk sahibi olmaması kendisi, ailesi ve ülkesi açısından ciddi sıkıntılara sebep olabilir.

Bağımsızlık değeri altı kez özgürlük değeri ise iki kez yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Atatürk’te bir aşk ve tutku haline gelmiş kavramlar vardır. Bunlardan birisi hatta birincisi “bağımsızlık” yani “istiklâl”dir. Ona; “niçin yaşanır” veya “ne için ölmeye değer” denilse O; hiç düşünmeden “bağımsızlık” için diyecektir (Sönmez, 2006, s. 57). Akif; “Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım. Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!” dizelerinde Türk milletinin tarihin her döneminde hür yaşadığını en güzel şekilde dile getirmiştir. Gençliğe Hitabe ile temelde “istiklal” ve “cumhuriyet” kavramları ön plana çıkarılarak milletimizin bağımsızlığının ve iradesinin her şeyin üzerinde olduğu gerçeği genç nesillerin dimağına nakşedilmek istenmiştir (Arslan ve Orhan, 2012, s. 78). Atatürk bağımsızlığımızı ve Cumhuriyeti Türk gençliğine emanet etmiş, ilelebet korunmalarını gençliğe birinci görev olarak vermiştir. Çünkü gençlik, cesaret, atılganlık, dayanıklılık, özveri, iyimserlik... gibi özellikleriyle bu görevi en iyi yerine getirebilecek yurttaş kitesidir. Fakat bu özellikler işlenmez, geliştirilmezse kendi başlarına yeterli olamaz, gençlik yanlış vadilere de

sürükleyebilirler. Gençliğin dinamizminin yapıcı bir güç haline dönüştürülmesi için çok iyi ve bilinçli yetiştirilmesi gerekir (Akyüz, 1994, s. 298).

Vatanseverlik değeri dört kez yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çelikkaya ve Öztürk Demirbaş (2013) araştırmasında öğretmen adayları vatanseverlik değerinin tanımında koruma ve fedakârlık temalarına vurgu yaparak vatanseverliği; vatanını sevme, koruma, her şeyi göze alabilme ve hiçbir fedakârlıktan kaçınmama gibi ifadelerle tanımladıklarını tespit etmiştir. Karacasu-Avcı ve İbret, (2016) araştırmasında öğretmen adayları vatanseverlik kavramını ülkemizi sevmek/ait olmak/korumak, sorumluluk sahibi olmak ve iyi vatandaş olmak kategorileriyle ilişkilendirdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Beldağ ve Nalçacı (2015) yaptıkları araştırmalarında öncelikli olarak kazandırılması gereken değerler arasında ilk sırada vatan sevgisi değeri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Atatürk'ün vatan sevgisi, liderliği ve ileri görüşlülüğü üzerinde durulması gereken temel özelliklerdendir. Atatürk'ün gerek kurtuluş savaşında gerekse cumhuriyetin kurulması sürecinde yaptıkları gelecek nesiller için eşsiz bir örnek teşkil etmektedir.

Özgüven ve cesaret değerleri üçer kez şehitlik değeri iki kez yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin içinde buldukları olumsuz durumlarla baş edebilmesinin bir yolu da sahip oldukları değerlerdir (Dilmaç, Deniz ve Deniz, 2009, s. 12). Milletler varoluşlarından bu yana değişik şekilde badireler atlatsalar bile bırakmadıkları ve bırakmayı düşünmedikleri kendilerine özgü birtakım değerleri vardır. Bu değerler milleti millet yapan temel yapı taşlarıdır (Çetin, 2015, s. 452). Türk milleti de sahip olduğu değerleri sayesinde tarihin farklı zamanlarında karşılaştığı zorlukları üstesinden gelmeyi başarmıştır. Türk milletinin her ferdi vatanını her zaman kutsal görmüş ve bu uğurda en sevdiği canını seve seve vererek şehit olmuştur. Beşinci Osmanlı Ordusu Kumandanı Mareşal Liman Von Sanders “Bu insanların kalplerinde sadece ve sadece ulvi bir vatan sevgisi vardır. Ölümüne onlar kadar gülümseyerek giden bir millet ferdi daha görmedim (Niyazi, 1998)” ifadesi Türk milletinin vatan sevgisi ve şehitliğe verdiği değeri yabancı bir komutanın bakış açısıyla ortaya koymaktadır.

Dürüstlük değeri iki kez yer aldığı tespit edilmiştir. Değerler eğitimi bağlamında dürüstlük, bireye kazandırılması amaçlanan temel kavramlarından birisidir (Yalnız ve Yıkılmaz, 2018, s. 653). Sağlıklı bir toplum yapısı düzeni oluşturmak ve ahlaklı bireyler yetişmesi için okulda dürüstlük değerinin öğrenciler tarafından edinilmesi önemlidir (Demirkaya ve Çal, 2018, s. 1965).

Milliyetçilik değeri ise bir kez yer almaktadır. Atatürk ilkeleri arasında da yer alan Milliyetçilik, Türk milleti her türlü tehlikeye karşı vatan sevgisiyle birleşip bütünleşmiştir. Bu ilkeyle etnik farklılıklardan dolayı çıkması muhtemel kavgalar önlenmiş ve milletin birlik ve beraberliği sağlanmıştır (Uca, 2017, s. 153). Değerler sayesinde insanlar bir arada yaşar ve millet olmanın şuuruna ve bilincine erişir ki burada karşımıza millet ve milliyetçilik kavramı çıkar. Bizi bir arada tutan aynı ülkü uğrunda hizmet etmemizi sağlayan, ülkemizin birliği ve geleceği için birlikte çalışmamızı sağlayan en önemli etken değerlerdir. Türklerin milli ve manevi kimlikleriyle özdeşleşmiş birçok değeri vardır. Bu değerler Türkleri milletini yaşatacak ve bir arada tutacak, Türkler ise bu değerleri yaşayacak, anlayacak ve gelecek kuşaklara aktaracaktır (Özen, 2014, s. 60).

Milli değerler bireyleri bir arada tutan ve milletlerin devamlılığını sağlayan unsurlar arasında yer alır. Türk milleti kurtuluş mücadelesinde bu değerlerden güç alarak her türlü zorlukların üstesinden gelmeyi başarmıştır. Türk milletinin bağımsızlık için verdiği mücadele ilişkin bilgi veren

Gençliğe Hitabe kısa olmasına karşın oldukça kapsamlı bir içeriğe sahiptir. Yapılan incelemede Gençliğe Hitabe’de belirlenen dokuz değerın dört tanesi kök değerler arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya göre 1927’de yazılan Gençliğe Hitabe’nin 2018 yılında güncellenen Sosyal Bilgiler programında belirlenen on kök değerlerden dört tanesini içermesi oldukça dikkat çekicidir. Edebi bir eser olarak Gençliğe Hitabe değer kazandırmada kullanılabilir. Bu amaçla Gençliğe Hitabeye değer eğitimi ile ilgili yapılacak etkinliklerde yer verilebilir. Gençliğe Hitabe belirli sınıf düzeyinde ezberletilmesiyle yetinilmemeli her kelimesi her satırı anlamsal açıdan incelenerek özümsemelidir. Böylece Gençliğe Hitabe’ye yönelik olarak öğrencilerde farkındalık oluşturulabilir. Özellikle sorumluluk, bağımsızlık ve vatanseverlik değerlerini kazandırmada öğretmenler için Gençliğe Hitabe zengin bir kaynak niteliğindedir.

### Kaynakça

- Akyüz, Y. (1994). *Türk eğitim tarihi başlangıçtan 1993’e*. İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.
- Arslan, A. ve Orhan, S. (2012). Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi’nde geçen sıfatların metnin anlamsal yönüne etkisi üzerine bir inceleme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 77-85.
- Atatürk, M. K. (2019). *Nutuk*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Aydın, M. Z. ve Akyol-Gürler, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi yöntem-etkinlikler-kaynaklar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Balcı, F. A. ve Yanpar-Yelken, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin “değer” kavramına yükledikleri anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 81-90.
- Beldağ A. ve Aktaş, E. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde edebî eser kullanımı nitel bir çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 953-981.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi: Teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal Yayınları.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9 (2), 27-40. Doi 10.3316/QRJ0902027.
- Çelikkaya, T. ve Öztürk Demirbaş, Ç. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere ilişkin görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(5), 527-556.
- Çepni, O., Kılcan, B. ve Palaz, T. (2019). Teachers’ opinions on the role of the social studies lesson in oral and written cultural transmission. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 8(2), 629-644.
- Çetin, Ş. (2015). Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum ölçeği (mdötö) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(11), 447-460.
- Demir, F ve Açık, A. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 30, 51-72.
- Demirkaya, H. ve Çal, Ü. T. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dürüstlük değerine ilişkin metaforik algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1964-1980.
- Dilmaç, B., Deniz, M. ve Deniz, M. E. (2009). Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışları ile değer tercihlerinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 9-24.
- Ekşi, H. ve Katılmış, A. (2016). *Uygulama örnekleriyle değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Gedik, M. Orhan, S. ve Özkoyuncu, Y. (2014). Türkçe eğitimi bölümü ve Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin Gençliğe Hitabe’deki kelimelerin anlamlarını bilme düzeylerinin karşılaştırılması üzerine bir araştırma. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(3), 715-724.
- Genç, S. Z. (2019). Değerler: temel kavramlar. İçinde Genç, S. Z. ve Beldağ, A. (Ed), *Karakter ve değer eğitimi farklı bakışlar-örnek etkinlikler* (ss.3-16). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güçlü, M. (2015). Türkiye’de değerler eğitimi konusunda yapılan araştırmalar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 720-732.
- Karacasu-Avcı, E. ve İbret, B. Ü. (2016). Vatanseverlik değerine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2501-2518.

- Kaya, M. ve Taşkın, O. (2016). Okulda değerler eğitimi. İçinde Köylü M. (Ed.), *Teoriden pratiğe değerler eğitimi* (ss.131-157). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- McGowan, T. & Guzzetti, B. (2003). Edebiyat temelli sosyal bilgiler öğretimi (Çev: A. Doğanay), *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(11), 35-44.
- MEB (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)* 25.11.2019 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%20C4%B0LG%C4%B0LER%20C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Miles, M. B. & Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nalçacı, A. ve Beldağ, A. (2015). İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersindeki değerlerin kazandırılması ile ilgili öğretmen görüşleri. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 6(21), 67-81.
- Niyazi, M. (1998). *Çanakkale mahşeri*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.
- Oğuzkan, A. F. (1980). Atatürk ve gençlik. *Eğitim ve Bilim*, 5(25), 41-47.
- Özen, Y. (2014). Türk milli kültüründe değerler ve değerlerin milletleşmeye etkisi. *Düşünce- Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*. 7(14), 59-87.
- Özkan, U. B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sezer, A. ve Çoban, O. (2016). Ortaokul öğrencilerinin sorumluluk değeri algıları. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 22-39.
- Sönmez, S. (2006). Millî bir lider olarak motivasyon dehası Atatürk. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 31, 23-72.
- Sungu, İ. (2002). Tarih öğretimi hakkında. (Çev: B. Ata), *Milli Eğitim Dergisi*, 153(154), 52-59.
- Tay, B. ve Yıldırım, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde kazandırılması amaçlanan değerlere ilişkin veli görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(3), 1499-1542.
- Uca, A. (2017). Atatürk İlkeleri Türk milletine neler kazandırdı? *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(33), 151-162.
- Varişoğlu, B. ve Sevim, O. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'ne yönelik algılarının olgusal ve metaforik bağlamda incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 2(1), 47-59.
- Yalnız, A. ve Yılmaz, Y. (2018). Değerler eğitimi kavramı olarak dürüstlük ve dürüstlük ölçeği (DÖ) Türkçe formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(34), 649-666.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23, 7-17.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.